

Az OTP Fáy András Alapítvány távoktatási programja a 11. osztályosok számára

Középiskolások Országos
Pénzügyi és Gazdasági
Oktatóközpontja

Gyakorlati képzéshez keressék, keressétek programszervezőnket, Laszky Beátát a +36-1/413-0620 telefonszámon.

X. A háztartások

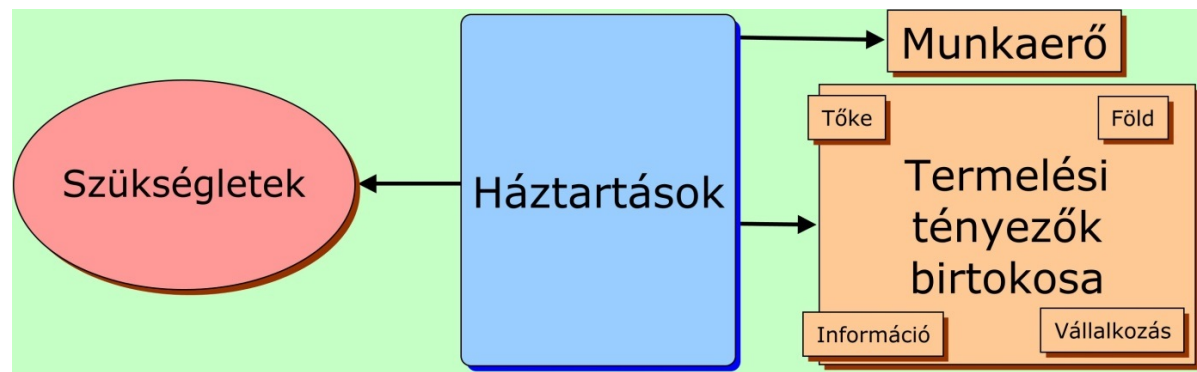

Meghatározás

A gazdaság legkisebb egységét jelentik a háztartások. Kapcsolatuk kétféle lehet a gazdasággal:

- egyrészt a háztartás szereplői jelentik az egyik erőforrást, a munkaerőt
- másrészt megjelennek a piacon, mint a „saját maguk által előállított” termékek/szolgáltatások fogyasztói.

A **háztartás** olyan személyek közössége, akik jövedelmi és fogyasztási szempontból egységet képeznek és a gazdasági tevékenységükkel kapcsolatos költségeiket közösen viselik.

Példa

Ma már az ókorral ellentétben nem cserkereskedelmet folytatunk, ahol a saját magunk által előállított terméket egyszerűen elcseréljük egy másik embertársunk termékével. Nem tudom, hogy ki lenne képes otthon Samsung telefon, vagy Audi személygépkocsi előállítására, összeszerelésére!

Következtetés

A **tömegtermékek előállítására erőforrásokat kell összegyűjteni, összegezni, hiszen nagy tértelben sokkal hatékonyabb a termék, szolgáltatás előállítása.**

A gazdaságban is egyfajta evolúció megy végbe – gazdasági evolúció – ugyanúgy, mint a biológiai lények által alkotott rendszerben. A gyenge szereplőt a piac kilöki, s mint szervezet nem lesz képes túlélni.

Mi is történik a háztartásban?

Nagyrészt itt történik a felmerülő szükségletek kielégítése, itt termelődik újra a munkaerő és termelődik újra a szükséglet.

A háztartás rendelkezik az alapvető termelési tényezők egy részével, mint a tőke, a föld, a munkaerő és konvertálja az adatokat információkká, valamint vállalkozik.

A háztartások bevételei

A háztartások jövedelmei

- Munka-, vagy bérjövdelem
- Tőkejövdelem
- Szociális-, vagy állami transzfer

Miből, honnan származnak a háztartások jövedelmei?

- **Bérjövdelem:** munkavégzés alapján termelődnek, vagy letöltött munkaidő, vagy teljesítés alapján. (Munkabér, természetbeni juttatás, munkadíj, megbízási díj.)
- **Tőkejövdelem:** nevüket azért kapták, mert valamilyen tőke befektetése által jönnek létre. Tulajdon alapján keletkeznek, felhalmozás utáni részesedés révén. (Földbérleti díj, bérleti díj, pénzbeli megtakarítások utáni kamatok, nyereségek.)
- **Társadalmi jövedelmek, szociális vagy állami transzfer:** egyes esetekben az állam juttatja jövedelemhez az embereket és nem vár tőlük cserébe munkavégzést. Az ilyen jövedelmeket, amelyekhez szociális alapon jutnak az emberek, társadalmi jövedelmeknek nevezzük. Ilyenek a betegség esetén járó táppénz, a megváltozott munkaképességűeknek fizetett rokkantsági ellátás, az időseknek járó nyugdíj, vagy a kisgyermekükkel otthon lévő nőknek fizetendő GYES is.

A család saját pénzére, mint „családi kasszára”, általában készpénzben gondolunk, de ma már egyre többen bankszámlára kapják jövedelmüket, így nem tartják maguknál a rendelkezésre álló összeget, hanem bankszámlára elhelyezve, arról bankkártyával fizetnek.

Az is egy módja a költsékezés, főként a felesleges pénzköltés csökkentésének, ha nincs készpénz a kezünkben.

Megtakarítás

Minden család törekszik a megtakarításokra, igyekszik – ha különböző méretekben is – vagyont felhalmozni, a megtakarítások eredményét a bankokban, különböző pénzintézetekben egyre nagyobb eredménnyel kamatoztatni. **Hogyan?**

Különböző időtávú és kockázatú befektetések formájában:

- Rövid távú befektetések
- Bankbetétek, takarékbetétek, egy éven belüli lejáratú értékpapírok
- Közép-, és hosszú távú befektetések
- Kötvény, részvény, befektetési jegyekből összeállított csomag (portfólió)

A háztartások kiadásai

Ahhoz, hogy a háztartások működésüket fenntartsák: jövedelmeiket felhasználják, elfogyasztják, köznapi nyelven elköltik, a fennmaradó részt pedig megtakarítják.

Milyen kiadások, költségek merülnek fel egy háztartásban?

- Lakásfenntartás – rezszi (energia, víz, villany, telefon, internet, biztosítás stb.)
- Élelmezés – élelmiszerek, eszközök
- Egészségvédelem – higiénia és tisztítószer, gyógyszerelés és gyógyszerek
- Ruházkodás – ruházat és lábbelik
- Közlekedés – bérletek, jegyek, üzemanyag, járműfenntartási költségek
- Kulturálódás és tanulás – belépők, könyvek, előfizetések, médiatermékek
- Szabadidő eltöltése – belépők, kirándulások, utazások, hobbi és nyaralás

A családok vagy fogyasztók jövedelmeik felhasználását a saját szükségleteik által meghatározott **preferencia-rendszer** szerint költik el.

Példa

Minden embernek, háztartásnak mások a szükségletei, igényei és mások a jövedelmei, kereseti lehetőségei. Ha kielégítették a napi életvitel által teremtett igényeket (élelmezés, utazás a munkahelyre, ruházkodás stb.), akkor tudják fedezni azokat a kiadásokat, amelyek egyre magasabb igény szintű fogyasztást jelentenek. Ezek lehetnek a fodrászra, színházjegyre, könyvre fordított összegek, melyekről, ha nincs rá fedezet, le tudnak mondani a családtagok.

Időnként elengedhetetlen kiadást, máskor egy régi vágyat teljesítenek be akkor, amikor megvásárolnak valamilyen tartós fogyasztási cikket (például televíziót, autót, bútort).

Mivel nem vagyunk egyformák, más-más szükségletet tartunk fontosnak. A **fontossági sorrend** nagyon sok mindennek a függvénye.

Meghatározás

Elsősorban lehet biológiai, gazdasági, társadalmi, kulturális vagy pszichológiai oka annak, hogy egy bizonyos „termék” vagy szolgáltatást az adott pillanatban szívesebben fogyasztanak, mint egy másikat.

Családi helyzetre vetítve függhet attól, hogy

- hányan vagyunk a családban, ebből mennyi a keresők száma
- hányan vannak az eltartottak
- milyenek a szociális viszonyaink
- vagy a család mely társadalmi réteghez tartozik,

de ezen kívül még számíthatunk arra is, hogy mire költjük a pénzünket. Van, aki egyszerűen nem tud megálljt parancsolni vágyainak, s korlátozni kiadásait.

Példa

Egy jó traktor az Alföldön preferált eszköz lehet még akkor is, ha a városi ember nem tudja, hogy az értéke sok esetben vetekszik egy Ferrarival.

Meghatározó az is, hogy mennyi a háztartás összes jövedelme, hogyan alakulnak az árak a gazdaságban, vagy hogy milyen fogyasztási szokásai vannak a családnak. Úgy is dönthetnek a háztartások tagjai, hogy nem fogyasztják el minden jövedelmüket, hanem egy részét megtakarítják. Megtakarításainak is sok formáját választhatják, takarékbetétben helyezhetik el pénzüket, vásárolhatnak értékpapírokat (kincstárjegyet, kötvényt, részvényt stb.). Befektethetik tőkéjüket ingatlanba, aranyba vagy esetleg műkincsbe.

Összegzés

Az egyéni, a családok – a vállalkozásokhoz és az államhoz hasonlóan – bevételeik növelésére törekszenek. E cél elérésének hatékony módja lehet a folyamatos munkavégzés, de a tanulás (lifelong learning) is. A továbbképzés mellett az egyre jobb munkahely megtalálása, megfelelőbb munkakörben való helytállás, a magasabb pozícióra való törekvés lehetősége nyílik meg számukra. E tudatos és tervezett cselekedet a tudásba való investálás, mint befektetés hozhatja meg gyümölcsét.

Minden jog fenntartva!

Jelen tananyagot vagy annak részét az OTP Fáy András Alapítvány engedélye nélkül tilos reprodukálni, adatrendszerben tárolni, bármely formában vagy eszközzel – elektronikus, fényképzési úton vagy más módon – közölni.

Felelős kiadó: OTP Fáy András Alapítvány

Felelős: Schrankó Péter, alapítványi ügyvivő és dr. Sarkady-Kiss Lilla, projektvezető